البلد سُورة ގެ މާނަ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سُورة البلد — އާޔަތުގެ އަދަދު (٢٠)

لَآ أُقْسِمُ بِهَـٰذَا ٱلْبَلَدِ ﴿١﴾ وَأَنتَ حِلٌّۢ بِهَـٰذَا ٱلْبَلَدِ ﴿٢﴾ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ﴿٣﴾ لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ فِى كَبَدٍ ﴿٤﴾ أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴿٥﴾ يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا ﴿٦﴾ أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُۥٓ أَحَدٌ ﴿٧﴾ أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٩﴾ وَهَدَيْنَـٰهُ ٱلنَّجْدَيْنِ ﴿١٠﴾ فَلَا ٱقْتَحَمَ ٱلْعَقَبَةَ ﴿١١﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾

ތަފްސީރު

لا أُقْسِمُ بِهَـٰذَا ٱلْبَلَدِ ﴿١﴾ މިރަށް (މިمَكَّة) ގަސަންދުއްވައި މިވަނީ ރަސްކަލާނގެ ހުވައި وَحِي ކުރައްވާފައެވެ.

وَأَنتَ حِلٌّ (އޭ رَسُولُ الله އެވެ!) ކަލޭގެފާނަށް حَلاَلُ ވެގެންވާއެވެ. بِهَـٰذَا ٱلْبَلَدِ ﴿٢﴾ މިރަށުގައި

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ﴿٣﴾ ބައްޕައާއި އަދި ބައްޕައަށްލިބުނު ދަރިންނާއި ގަސަންދުއްވައި ހުވައި وَحِي ކުރައްވާފައެވެ.

لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ ހަމަކަށަވަރުން ރަސްކަލާނގެ އިންސާނާ ހެއްދެވީމެވެ. فِى كَبَدٍ ﴿٤﴾ އުނދަގޫތަކުގެ ތެރޭ އުފެދޭ މިޒާތުގެ ޙާލުގައި أَيَحْسَبُ އޭނާ ހިތަނީހެއްޔެވެ؟ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ އޭނާގެމައްޗަށް ކުޅަދުންވާނެ ނުވާނެ ކަމަށް أَحَدٌ ﴿٥﴾ ހަމައެކަކުވެސް يَقُولُ أَهْلَكْتُ އޭނާ ބުނެއެވެ. އަޅުގަނޑު ހަލާކު ކޮށްލީމެވެ. (ޚަރަދު ކޮށްލީމެވެ.) مَالاً لُّبَدًا ﴿٦﴾ އެތައް ބައިވަރު ގިނަ ތަކެތިއް މުދާ

أَيَحْسَبُ އޭނާ ހިތަނީހެއްޔެވެ؟ أَن لَّمْ يَرَهُۥٓ ހަމަކަށަވަރުން އޭނާ ނުދެކޭކަމަށް (އޭނާއަށް ނުބައިވާކަމަށް) أَحَدٌ ﴿٧﴾ ހަމަ އެކަކުވެސް لَمْ أَ نَجْعَل لَّهُۥ އަޅުގަނޑު ރަސްކަލާނގެ އޭނާ ނުލައްވަމުއްވާހެއްޔެވެ؟. عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾ ދެލޯ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٩﴾ އަދި ދުލާއި އަދި ދެތުންފަތާ وَهَدَيْنَـٰهُ އަދި އޭނާއަށް ރަސްކަލާނގެ ދައްކަވައިދިނީމެވެ. ٱلنَّجْدَيْنِ ﴿١٠﴾ ދެމަގު (ހެޔޮމަގާއި ނުބައި މަގު)فَلَا ٱقْتَحَمَ ٱلْعَقَبَةَ ﴿١١﴾ ފަހެ އޭނާ عَقَبَة ފަހަނައަޅައި ދިޔައީކީއެވެ.(ނުވަތަ އޭނާ عَقَبَة ފަހަނައަޅައި ނުދެއެވެ.) وَمَآ أَدْرَىٰكَ އަދި ކަލޭގެފާނަށް އަންގައިދިނީ ކޮންއެއްޗެއްހެއްޔެވެ؟ مَا ٱلْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾ عَقَبَة އަކީ ކޮންއެއްޗެއްކަން؟

إجْمَالِي ސުވާލު

(١) މި މައްކާ ގަސްދުކޮށްފައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހުވައި وَحِي ކުރައްވަވައެވެ.

(٢) (އޭ رَسُولُ الله !) ކަލޭގެ ފާނަށް އެބަލަދު ޙަލާލު ވެގެންވެއެވެ. (އެބަހީ الله ހުއްދަ ކޮށްދެއްވި ކަލޭގެފާނު ޤިތާލު ކުރެއްވުމަށް ހަނގުރާމަކުރުން ފަތުޙުކުރެއްވުން ކަލޭގެފާނަށް ޙަލާލު ވެގެންވެއެވެ. އެއީ މައްކާ ފަތަޙަ ކުރެއްވިދުވަހު ހުއްދަވީ ކަލޭގެފާނަށް ދުވަހުގެ ވަގުތުކޮޅެއްގައި އެކަނި ޙަލާލުވިއެވެ. ދެން އޭގެ ފަހުގައި އަބަދަށްޓަކައި އޭގެ حُرْمَة ތަކެއް އަނބުރާ ލެއްވިއެވެ. وَالله أعلم)

(٣) އަދި އާދަމުގެ ދަރިކޮޅު ކާފަ ބައްޕައިކާއި އަދި އޭނާއަށް ލިބުނު ދަރިން ގަސްދުކޮށްފައި ހުވައި وحي ކުރައްވަވައެވެ. މި ދުނިޔޭގެ ޖަމާޢަތް

(٤) ހަމަކަށަވަރުން އިންސާނާ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހެއްދެވީ އުނދަގޫތަކާއި ބުރަ އުފުލާ ޙާލަތެއްގެ ގޮތުގައެވެ.

(٥) އަދި އެއްވެސް މީހަކު އޭނާގެ މައްޗަށް ކުޅަދާނަ ނުވާނެކަމަށް އިންސާނާ ހިތަކަށްހީކުރަނީތޯއެވެ؟ (އެބަހީ އޭނާ ކިތަންމެ ގާތް ތަނެއްގައި ކާފަރުވެ އެކަމުގެ ނިޔާކުރާ ބޭފުޅެއް ބަލައިފިނަމަ ހިފާނޭ ނުކުޅަދާނަކަން އޭނާ ހިތަކަށްހީކުރަނީތޯއެވެ؟)

(٦) އަދި އޭނާ ބުނެއެވެ. (އިސްލާމްދީނާއި رسول صلى الله عليه وسلم އާއި ދެކޮޅުގައި ޚަރަދުކުރި ގިނަ އަދަދެއްގެ މުދާ ހޭދަކުރީމެވެ.

(٧) އަދި އޭނާގެ ކަންތައް ބަލާ ތިބި އެއްވެސް މީހަކު ނުވާނެކަމަށް އޭނާ ހިތަކަށްހީކުރަނީތޯއެވެ؟ (އޭނާގެ ކަންތައް ބަލަހައްޓަވާ ބޭފުޅާ ތިއްބެވިއެވެ. ﷲ

(٨) ފަހެ ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާއަށް ދެލޮލު ނުދެއްވަމުތޯއެވެ؟ (އެބަހީ ދެއްވީމެވެ.)

(٩) އަދި ދޫއާއި ދެ ތުންފަތް ނުދެއްވަމުތޯއެވެ؟ (އެބަހީ ދެއްވީމެވެ.)

(١٠) އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާއަށް ދެމަގު ދެއްކެވީމެވެ. އެއީ ހެޔޮމަގާއި ނުބައި މަގެވެ. އޭނާ ބޭނުންވާ މަގެއް
އިޚްތިޔާރު ކުރާނެއެވެ.

ދަންނައެވެ. މިއާ މި ސޫރަތުގެ ފުރަތަމަ އާޔަތާ ބެހޭގޮތުން أَبُو الأَشدين ކިޔާ ކާފަރެއް ކަމުގައި ވެއެވެ. އެއީ އިސްލާމްދީނާއި رسول صلى الله عليه وسلم އަށް ވަރަށް ދެކޮޅުވެރިވި މުޝްރިކެއް ކަމުގައި ވިއެވެ. އެ ދެކޮޅުވެރިވުމަށް ގިނަ ފައިސާ ޚަރަދުކުރި މީހެއް
އޭނާ ހަދައިނީ ކަމުގައި ވެއެވެ. تفسير (أيسر التفاسير)

(١١) ފަހެ އޭނާ عَقَبة ފަހަނައަޅައި ނުދެއެވެ. ނުވަތަ އޭނާ عقبة ފަހަނައަޅައިގެން ނުދަނީ ކީއްވެގެން ހެއްޔެވެ. (އެބަހީ އޭނާގެ އެ ގިނަ މުދަލުން ހޭދަކޮށްގެން عقبة ފަހަނައަޅައި ދިޔުމަށް ކިޔާ ނުކުރަނީ ކީއްވެގެން ހެއްޔެވެ؟. އެ أبو الأشدين އެހެނީ މިފަދަ عقبة
ފަހަނައަޅައި ދިއުމަށް ބޭނުންކުރިނަމަ ކިޔާ ނުކުރަނީ ކީއްވެގެން ހެއްޔެވެ.؟

(١٢) އަދި عقبة އަކީ ކޮބާ ކަމެއްކަން ކަލޭގެފާނަށް އަންގައިދިނީ ކޮންއެއްޗެއް ހެއްޔެވެ؟

فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾ أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾ أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾ ثُمَّ كَانَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾ أُو۟لَـٰٓئِكَ أَصْحَـٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا هُمْ أَصْحَـٰبُ ٱلْمَشْـَٔمَةِ ﴿١٩﴾ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤْصَدَةٌۢ ﴿٢٠﴾

ތަރުޖަމާ

فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾ އެއީ އަޅަކު މިނިވަންކުރުމެވެ. أَوْ إِطْعَامٌ ނުވަތަ ކާންދިނުމެވެ. فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾ ބަޑުހައިހޫނު ދުވަހެއްގައި يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾ ތިމާގެ ގާތް ޔަތީމަކަށް أَوْ مِسْكِينًا ނުވަތަ މިސްކީނަކަށް ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾ ވެލިގަވެތި (އެބަހީ ގަދަފަގީރުކަމުން ވެލިތެރެއަށް އެރެން އެއްވެސް އެއްޗެއްނެތާ ގެއްލިގެންވެސް އަދިއާލާއެއްވެސްނެތް ثُمَّ كَانَ ދެން އަދި އެވަނީ ފާރަވެރިކަމާއެކުގައިވާ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ އީމާންވި މީހުންގެތެރެއިން وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلصَّبْرِ އަދި ކެތްތެރިވުމުގެ މައްސަލަ ބާރަ އެކަކު އަނެކަކަށް وَصِيَّة ކުރި وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾ އަދި އެކަކު އަނެކަކަށް رَحْمُ ބަޔާންކުރުމުގެ ޙާލުތިރިކުރުމަށް ބާރު وَصِيَّة ކުރި أُو۟لَـٰٓئِكَ އެފަރާތްތަކުން އެއީ أَصْحَـٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾ ކަނާތު ފަރާތުގެ އެކުވެރިން ނެވެ. وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ އަދި ކާފަރުވި މީސްތަކުން ދަންނާށެވެ. بِـَٔايَـٰتِنَا ތިމަންރަސްކަލާނގެ އާޔަތްތަކަށް هُمْ أَصْحَـٰبُ ٱلْمَشْـَٔمَةِ ﴿١٩﴾ އެއީ ވައަތުފަރާތުގެ އެކުވެރިން ނެވެ. عَلَيْهِمْ އެމީހުންގެ މައްޗަށް ހުންނާނެ. نَارٌ مُّؤْصَدَةٌۢ ﴿٢٠﴾ ބަންދުކުރެވިގެންވާ އަލިފާން

إجْمَالِي މާނަ

(١٣) އެއީ އަޅުން މިނިވަންކުރުމެވެ.

(١٤) ނުވަތަ ބަނޑުހައި ދުވަސްވަރުގައި ފަޤީރާއަށް ކާއެއްޗެހި ފޯރުކޮށްދިނުމެވެ. ކާން ދިނުމެވެ.

(١٥) އެބައި ގާތްތިމާގެ ޔަތީމްއަށް (ކާއެއްޗެހި ދިނުމެވެ.)

(١٦) ނުވަތަ ފެޅިގެ ފިރި މިސްކީނަކަށް ކާއެއްޗެހި ދިނުމެވެ. (އެބައި ދަތިވެރިކަމުން ވެލިގަނޑުން އެހެންއެއްޗެއްނެތް ނުވަތަ ބިންމަތީ އޮށޯވެ އޮތުމުގެ ސަބަބުން ވެލި ހަށިގަނޑާ ގުޅިފައިވާ ހާލުގައި ކާއެއްޗެއް ނެތް މިސްކީނަކަށް ކާއެއްޗެހި ދިނުމެވެ.) (عَقبة އަކީ މިކަންކަމެވެ.)

(١٧) އަދި އެފަދަ ހެޔޮކަންތައްކުރާމީހާ އީމާންވެގެންވާ މުއުމިނުންގެތެރެއިން ވުމާއެކު ކެތްތެރި ވުމުގެ މަސައްކަތް އެކަކު އަނެކަކަށް ވަސިއްޔަތް ކޮށް ހެދި މީހަކު ކަމުގައި ވެއެވެ. އަދި އެކަކު އަނެކަކުގެ މައްޗަށް ރަޙްމަތް ބެއްލެހެއްޓުމަށްވެސް ވަސިއްޔަތް ކުރާމީހަކު ކަމުގައި ވާށެވެ.

(١٨) އެފަދަ އެފަދަ މީހުން ދަންނައެވެ. އެމީހުންނަކީ ކަނާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިންނެވެ. ނުވަތަ އެމީހުންނީ ޤިޔާމަތް ދުވަހުން އެމީހުންގެ އަމަލުތަކުގެ ފޮތް ކަނާތްއަތުން ބަލައިގަންނާނެ މީހުންނެވެ.

(١٩) އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އާޔަތްތަކަށް ކާފިރުވި މީސްތަކުން ދަންނައެވެ. އެމީހުންނަކީ ވާތްފަރާތުގެ އެކުވެރިންނެވެ. ނުވަތަ އެމީހުންނީ ޤިޔާމަތް ދުވަހުން އެމީހުންގެ އަމަލުތަކުގެ ފޮތް ވާތްއަތުން ލިބޭނެ މީހުންނެވެ.

(٢٠) އެމީހުންނަށް ހުންނާނީ ބަންދުކޮށް ތަޅުލެވިގެންވާ އަލިފާނެވެ. (އެފަދަ ނާރުގެ މިހެން ޖަހަންނަމައިގެ ވަޅުތަކާއި ގޮވި ވަޅުން ބަންދު ކުރެވިގެންވާކަމުގައި ދިޔާވެގެން ވެއެވެ.